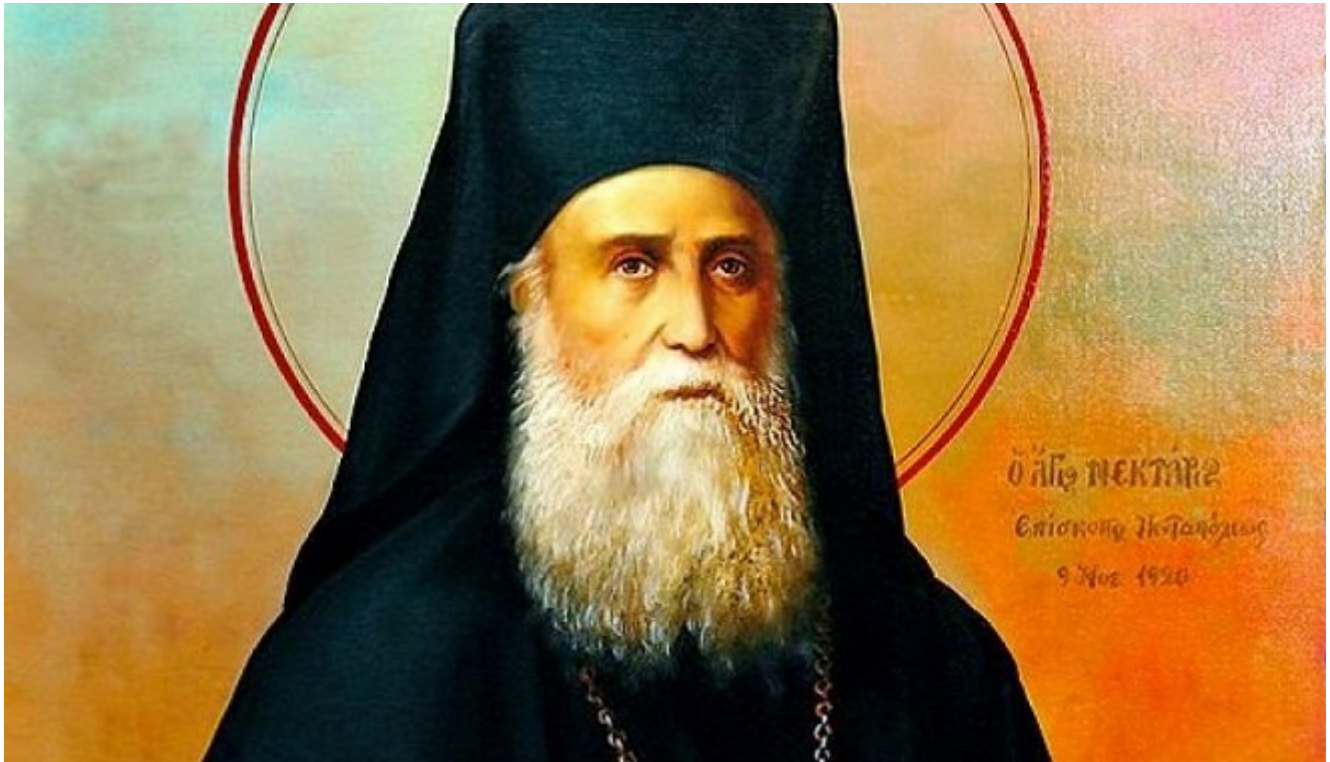

Το νέκταρ της Αιγίνης. Συναξαρικός θεατρικός μονόλογος

Ορθοδοξία / Αγιολογία / Λογοτεχνία - Φιλολογία

Ηλίας Λιαμής, Σύμβουλος Ενότητας Πολιτισμού

Το νέκταρ της Αιγίνης[1]. Συναξαρικός θεατρικός μονόλογος

«Και αναστάς ο αρχιερεύς εἶπεν αὐτῷ: οὐδέν ἀποκρίνη; Τί οὗτοι σου καταμαρτυροῦσιν; Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἰώπα». Ματθ.26,62-63

-Εγώ παιδί μου γεννήθηκα στη Σηλυβρία, μια πόλη της Ανατολικής Θράκης, χαμένη πια από τις μνήμες των ανθρώπων. Έρχεται μόνο στη γλώσσα τους κάθε φορά που με τη χάρη του Θεού θυμούνται το απολυτίκιό μου. Γλυκιά πόλη η Σηλυβρία! Οι άνθρωποι των τωρινών καιρών δεν θα μάθουν ποτέ τι σημαίνει γλυκιά πόλη, τι σημαίνει να σου μιλάν οι πέτρες των σπιτιών, τα σοκάκια, τα στηρίγματα στα χαγιάτια, οι εκκλησιές, τα μαγαζιά! Κάτσε να σου δείξω κάτι παλιές φωτογραφίες. Κοίτα! Να η πύλη του τείχους! Πόσες φορές δεν είδα με τη φαντασία μου ένδοξα Βυζαντινά στρατεύματα να την διαβαίνουν! Να ο άγιος Σπυρίδων! Δίπλα του ο αγαπημένος μου βράχος. Στην κορυφή του, ξεκομμένος από την πολυκοσμία, άφηνα το βλέμμα μου να ταξιδέψει στη θάλασσα του Μαρμαρά.

Εδώ σοκάκια φτωχικά. Κι εδώ...αχ εδώ...το σπίτι μου. Σου φαίνεται φτωχικό, μα έτσι τα χτίζανε τότε. Κάθε γωνιά του σα να με φωνάζει τώρα δα: «Αναστάση, Αναστάση»! Κι εγώ, με τ' άλλα έξι μου αδέρφια, να ρουφάμε αχόρταγα την ευωδιά της αρμύρας και της αγιοσύνης. Γιατί ο Θεός αξίωσε την πατρίδα μου να φυλάει από γενιά σε γενιά λείψανα μεγάλων αγίων. Του αγίου Αγαθόνικου του μάρτυρα, της οσίας Ξένης, κάποια εποχή της αγίας Ευφημίας. Μα πάνω απ' όλα αισθανόμασταν την προστασία της Παναγίας της Σηλυβρινής.

Προστασία και στοργή δέχτηκα απλόχερα. Και κάτι ακόμη: Απασχολήθηκαν πολύ οι γονείς μαζί μας. Δε μπορώ να θυμηθώ το σπίτι μου χωρίς τη διαρκή παρουσία του κυρ-Δήμου και της κυρα- Μπαλούς. Ώρες διαβάσματος, συζητήσεων και προσευχής. Αυτή η παιδική προσευχή...! Πολύ προσευχήθηκα στη ζωή μου, μα έλεγα πως κάτι καταφέρνω, μόνον αν ένιωθα την ίδια γλύκα, που με είχε πλημμυρίσει τόσες φορές μπροστά στα εικονίσματα του πατρικού μου. Θυμάμαι, λέγαμε το «ελέησόν με ο Θεός» και η γλώσσα μου κόλλαγε στο «διδάξω ανόμους τας οδούς σου». Μάζευα και χαρτί, το έδενα πρόχειρα σε σημειωματάριο και σημείωνα ότι ωραίο έπαιρνε τ' αυτί μου. Κι άλλοτε, ανέβαινα σε κάνα κασόνι και σαν «από άμβωνος» επαναλάμβανα ό,τι είχα ακούσει στο κήρυγμα. Λέω μερικές φορές πως ο Θεός, σαν ανοιχτό βιβλίο έχει μπροστά του τη ζωή, που μας ταιριάζει και στέλνει συνέχεια σημάδια, μέχρι να πούμε το μεγάλο «ναι» στο θέλημά του.

Ξέρεις τι είναι το πρώτο- πρώτο πράγμα που θυμάμαι στη ζωή μου; Μια ιστορία.

Πήγε λέει κάποιος και ζήτησε από τον ηγούμενο ενός μοναστηριού να τον κάνει μοναχό.

«Πρέπει να βεβαιωθώ», του λέει εκείνος, «πως ξέρεις τι ζητάς».

«Ό,τι ορίσεις», του απάντησε ο άνθρωπος.

«Θα πας», του λέει ο ηγούμενος, «και θα περάσεις όλη τη νύχτα στο κοιμητήριο, βρίζοντας τους πεθαμένους και το πρωί θα έρθεις να μου πεις τι σου είπαν».

Πάει αυτός, έρχεται το πρωί.

«Πήγες;»

«Πήγα».

«Έκανες ό,τι σου είπα;»

«Έκανα».

«Σου απάντησαν τίποτα οι πεθαμένοι;»

«Τίποτα».

«Απόψε τη νύχτα θα πας και θα τους παινεύεις μέχρι να ξημερώσει».

Ξαναπάει αυτός, ξανάρχεται το πρωί.

«Πήγες;»

«Πήγα».

«Έκανες ό,τι σου είπα;»

«Έκανα».

«Σου είπαν τίποτα οι πεθαμένοι;»

«Τίποτα».

«Ε, αυτό ζύγισε αν αντέχεις. Όσο λογάριασαν οι πεθαμένοι τη συκοφαντία και τον έπαινο σου, άλλο τόσο πρέπει κι εσύ να τα λογαριάζεις. Ο μοναχός για τον κόσμο είναι νεκρός».

Ακόμη θυμάμαι την εντύπωση που μου έκανε αυτή η ιστορία. Δόξα τω Θεώ, από νωρίς έμαθα να διαβάζω τα σημάδια. Κι η ιστορία αυτή, σημάδι ήταν. Ο Θεός είχε

αποφασίσει για τον δικό μου σταυρό. Το έλεός του θέλησε πάντα να 'χω συντροφιά μου και έπαινο και κατάκριση και συκοφαντία. Και τελικά με αξίωσε με τη γαλήνη της σιωπής.

Το δεύτερο που σημάδεψε τη ζωή μου είναι ένα περιστατικό. Με το πατέρα μου και ένα μου αδελφό είχαμε ξανοιχτεί με την ψαρόβαρκα, όταν μία τρικυμία φοβερή έσκισε το πανί. Βάλε με τον νου σου τι τύχη μπορεί να έχει ένα καρυδότσουφλο, έρμαιο των κυμάτων, που φτάνανε σχεδόν τα τρία μέτρα. Ο κίνδυνος για τη ζωή όλων μας ήταν άμεσος, χειροπιαστός. Ήμουν αρκετά μεγάλος, για να μπορώ να καταλάβω, πως μόνο απ' τον ουρανό μπορούσε να έρθει σωτηρία. Όλη η δύναμη των νιάτων μου κι όλη η απελπισία της ώρας εκείνης γινήκανε προσευχή φλογερή και αιχμηρή, που, σα βέλος, γύρεψε να συναντήσει τον θρόνο του Θεού. Την ίδια στιγμή, κάνοντας τρεις φορές το σταυρό μου, δένω με το ζωνάρι μου το πανί κι αγάλι-αγάλι φτάσαμε στο λιμανάκι. Έτσι σωθήκαμε. Όσο σκεφτόμουνα μετά αυτό που είχε συμβεί, τόσο βεβαιωνόμουνα πως ο Θεός είχε βάλει το χέρι του. Δεν είναι όμως τόσο το γεγονός που με σημάδεψε, όσο που το βράδυ άκουσα άθελά μου το πατέρα μου να λέει στη μάνα μου:

« Ο Αναστάσης μας θα γίνει άγιος».

Η ζωή μου σημαδεύτηκε από αυτή τη φράση. Κι αν δεν κατάλαβα τότε απόλυτα το νόημά της, ένιωσα την ψυχή μου να γεμίζει από έναν βαθύ πόθο: να κάνω ό,τι μπορώ, να μη λυπηθώ κόπους και θυσίες, φτάνει να βρω το δρόμο, που οδηγεί στον ουρανό. Ένας δρόμος με αρχή και τέλος έναν πατέρα: Ο ένας, εδώ στη γη, με τις λέξεις αυτές μου χάραξε μια πορεία. Ο άλλος, ο επουράνιος, ένιωθα πάντα να με περιμένει με αγκαλιά ανοιχτή.

[page_end]

Να σου συνεχίσω λοιπόν. Δεκατεσσάρων χρονών έφηβος ταξίδεψα στην Πόλη με όρεξη πολλή και για σωματικούς και για πνευματικούς κόπους. Δούλεψα για λίγο σκληρά σε μια καπναποθήκη. Σύντομα όμως ο θεϊός μου, ο Αλέξανδρος Τριανταφυλλίδης, με πήρε για παιδονόμο στο μετόχι τού Παναγίου τάφου. Εκεί, είχα την πρώτη μου ευκαιρία για πολύωρο διάβασμα αλλά και περισυλλογή. Μέσα στις σελίδες των τόμων που βρήκα εκεί, ανοίχτηκε για μένα ένας συναρπαστικός και συνάμα γλυκύτατος κόσμος σοφίας και διδαγμάτων. Κι όσο τον γνώριζα, τόσο γεννιόταν μέσα μου η επιθυμία να μοιραστώ με άλλους τη χαρά αυτή. Λες και φοβόμουν ότι, αν αυτούς τους υπέροχους καρπούς τους κρατήσω για μένα, θα μαραθούν και θα τους χάσω. Καθώς ακροατήριο διαθέσιμο δεν υπήρχε, στράφηκα στους πελάτες μου. Αυτούς θα δίδασκα. Το χαρτί περιτυλίγματος του καπνού έγινε για μένα χαρτί δημοσιογραφίας. Πάνω σ' αυτό έγραφα ό,τι με εντυπωσίαζε και

ήλπιζα, πως ο καθένας τους, ξετυλίγοντας τηνπραμάτεια του, κάτι θα είχε να ωφεληθεί από τον κόπο μου, διαβάζοντάς το.

Ο πρώτος όμως καθοριστικός τόπος της πορείας μου ήταν η Χίος. Είχα γίνει πια δάσκαλος, έτοιμος να ξεκινήσω το έργο, που τόσο ήθελα! Εκεί, για πρώτη φορά, ο Θεός μου χάρισε ένα περιβόλι να ποτίσω. Και τι περιβόλι! Γεμάτο ζωντανά λουλούδια. Έμπαινα σε μια φτωχική τάξη στο Λιθί, ένα ταπεινό χωριουδάκι τού νησιού, κι ένιωθα τα παιδικά μάτια να αρμέγουνε τη ψυχή και το μυαλό μου. Εκεί, ένιωσα για πρώτη φορά την ευθύνη μου απέναντι στον κόσμο. Όλοι εκεί με αγάπησαν και με τίμησαν. Κι εγώ, αγάπησα πολύ τους καλούς μου ψαράδες. Σ' όλη μου τη ζωή είχα την έννοια κι αυτών και όλου του νησιού. Ευλογημένη και πονεμένη η Χίος. Πριν ξεχάσει τη μεγάλη σφαγή, ο σεισμός του '81 ξανάφερε στο νησί την καταστροφή και την απόγνωση.

Στην καταπράσινη αυτή γωνιά και στα χαμογελαστά πρόσωπα των ανθρώπων της συνάντησα το γλυκό πρόσωπο του Θεού και τον άκουσα να με καλεί. Και στο κάλεσμα Του, στα τριάντα μου χρόνια, αλλά σαν έτοιμος από καιρό, δεν δίστασα να απαντήσω «Εδώ είμαι Κύριε».

7 Νοεμβρίου 1876. Ημέρα υπέροχη, υπέροχη μα και φοβερή. Μόνον όποιος πέρασε την πύλη αυτή με συναίσθηση τού τι συντελείται, καταλαβαίνει τι σημαίνει να πεθαίνεις πριν πεθάνεις:

Λάζαρος μοναχός, εκ Σηλυβρίας της Θράκης.

Δυο μήνες αργότερα, 15 Ιανουαρίου 1877, στην εκκλησία του αγίου Μηνά, που πολύ τον αγάπησα και τον τίμησα, αξιώθηκα την ιεροσύνη. Νέα γέννα, νέα ζωή, νέο όνομα:

Διάκονος Νεκτάριος.

Να ξέρεις, πριν τις μεγάλες αποφάσεις, το μυαλό πλημμυρίζει από διλήμματα και αμφιβολίες. Έτσι κι εμένα. Από τη στιγμή όμως που το σχήμα αγκάλιασε το κορμί μου, τα πράγματα γίναν διάφανα σαν κρύσταλλο. Ο νους μου απαρνήθηκε οριστικά τα κοσμικά και μάταια. Όλες μου οι δυνάμεις στρατεύθηκαν να δικαιώσουν το δρόμο που μου χάραξε η πίστη του πατέρα μου -θυμάσαι; «ο Αναστάσης μας θα γίνει άγιος»- μα και η έννοια του Θεού για μένα, τον ανάξιο δούλο του. Και για οδοδείχτες στην πορεία αυτή αξιώθηκα να γνωρίσω στέρεους βράχους πνευματικότητας...τον όσιο Αρσένιο τον Κολλυβά, όταν βρέθηκα στην Πάρο, και τον γέροντα Παχώμιο Αρελά. Αχ, ο πατήρ Παχώμιος, ευλογημένη μορφή, οδηγός στον αγώνα μου, φίλος καλός. Του στάθηκα μέχρι τον θάνατό του, ανέλαβα να παρηγορήσω τα πνευματικά του παιδιά -πως να παρηγορήσεις τέτοιας λογής ορφάνια- και δεν έπαψα στιγμή να τον κουβαλάω μέσα μου.

Που σ' άφησα; Α, ναι. Στη Χίο. Στη Χίο λοιπόν, η λαχτάρα μου για τα γράμματα δε μ' άφησε. Παρά τις τόσες απασχολήσεις μου, τέλειωσα το γυμνάσιο, και μάλιστα, λόγω του σεισμού που σου είπα, απολυτήριο πήρα από το Βαρβάκειο στην Αθήνα. Λίγους μήνες πριν, έμελλε να γνωρίσω για πρώτη φορά τον τόπο που τόσους πειρασμούς μου επεφύλαξε.

Ιούλιο του 1881 επισκέφτηκα την Αλεξάνδρεια. Θέλησε τότε ο Θεός να τα φέρει όλα δεξιά. Λαμπροί άνθρωποι από την Ελλάδα με τίμησαν με θερμές συστατικές επιστολές και ο μακαριστός πατριάρχης Σωφρόνιος με δέχτηκε με άριστη διάθεση, και μάλιστα, λίγο αργότερα, μεσολάβησε, ώστε ένας εύπορος συμπατριώτης μας ανέλαβε να καλύψει τα έξοδα των πανεπιστημιακών μου σπουδών στην Αθήνα. Ένα από τα μεγαλύτερα όνειρά μου γινότανε πραγματικότητα. Δεν μπορώ να σου περιγράψω τη δίψα μου να σπουδάσω Θεολογία. Για τέσσερα χρόνια αφιέρωσα όλο μου το είναι στη σπουδή. Με ευγνωμοσύνη θυμάμαι τους καθηγητές μου: τον Ζήκο Ρώση, τον Παναγιώτη Παυλίδη, τον Νικόλαο Δαμαλά, τον Προκόπιο Οικονομίδη κι άλλους ακόμη.

Να σου συνεχίσω όμως. Με κόπο και στερήσεις πολλές πήρα το πτυχίο μου. Βαθμός «Καλώς». Μα μη με περιφρονήσεις για τον βαθμό μου! Να ξέρεις πως για μένα, με τις δυσκολίες της βιοπάλης και της ηλικίας, ήταν άθλος αυτό το πτυχίο. Και να

σου πω και κάτι: Στη ζωή μου ο πανάγαθος Θεός με προφύλαξε από πολλά αριστεία. Λιγότεροι πειρασμοί, περισσότερη αφάνεια.

Με το πτυχίο μου, λοιπόν, επιστρέφω στην Αλεξάνδρεια και στις 23 Μαρτίου 1885 χειροτονούμαι από τον Πατριάρχη πρεσβύτερος. Υψηλά και τα καθήκοντα που ανέλαβα. Αυτό στο αναφέρω, γιατί θέλω να καταλάβεις, πως για πρώτη φορά στη ζωή μου είχα τόσο μεγάλες δυνατότητες για δραστηριότητα και δημιουργία. Με το ζήλο εκείνου, που αισθάνεται τις ψυχικές και σωματικές δυνάμεις του ακμαίες, άρχισα να πολεμάω τη φτώχεια που με περιτριγύριζε -μήπως δεν ήμουν κι εγώ πιστός της σύντροφος;- , την εγκατάλειψη των ναών και των προσκυνημάτων, την αμάθεια, τη χλιαρή πίστη. Συγχρόνως, τα ψήγματα του ελεύθερου χρόνου μου ήταν αφιερωμένα στη συγγραφή. Δύσκολα, αλλά ίσως τα πιο δημιουργικά μου χρόνια. Και το κυριότερο, απαλλαγμένα από τα ψυχικά βάρη που με περίμεναν. Κι ας είχα διαρκή προβλήματα υγείας, κι ας είχα διαρκώς την έννοια των αναγκασμένων συγγενών μου, που μ' είχαν μοναδικό αποκούμπι στις μεγάλες ανάγκες τους.

[page_end]

Τέσσερα χρόνια αργότερα, τον Ιανουάριο του 1889 εκλέχτηκα Μητροπολίτης Πενταπόλεως. Εσύ θ' ακούς «μητροπολίτης» και θα φαντάζεσαι τιμές και καταξίωση. Εμένα παιδί μου ο Θεός με λυπήθηκε. Αφού με έφτασε σε ό,τι ιερότερο μπορούσα να φανταστώ, δεν επέτρεψε ούτε τον μισθό μου να παίρνω, λόγω οικονομικών δυσκολιών του Πατριαρχείου. Μη θαρρείς πως μου στοίχισε και πολύ. Αυτό που μου στοίχιζε ήταν που από τη νέα μου θέση μπορούσα πλέον να δω σε όλες τις διαστάσεις του το χάος που επικρατούσε. Χάος διοικητικό. Χάος οικονομικό. Χάος πνευματικό. Διαρκείς συγκρούσεις νοοτροπιών και φιλοδοξιών μεταξύ κληρικών, «περιβαλλόντων», επίδοξων διάδοχων καταστάσεων. Ο πατριάρχης ήταν ήδη υπερήλικας. Παρά τη νοητική του διαύγεια δεν μπόρεσε, ούτε τις διαφορές να γεφυρώσει, ούτε τους επιτήδειους, που τον περιτριγύριζαν να απομονώσει. Πάντα και παντού η ίδια ιστορία! Κάποιες φορές υπέκυψα στον πειρασμό κι αναρωτιόμουν: Πώς το παρασκήνιο και η ραδιουργία υπερισχύουν; Πώς ο συκοφάντης αποκτά τέτοια δύναμη να πληγώνει τους άλλους, ενώ ο αφοσιωμένος στην αποστολή του εργάτης δεν ξέρει από πού να πρωτοφυλαχτεί; Πώς, η φιλοδοξία και η δίψα της εξουσίας νικάει τόσο συχνά και ράσο και όρκους και φιλίες; Και κάθε φορά που τα γύρναγα έτσι στον νου μου, θυμόμουν την απάντηση του Θεού στον άγιο Αντώνιο, όταν -με αγωνία; ... με παράπονο;...- τον ρώταγε για τα άδικα και τα ανεξήγητα του κόσμου:

«Αντώνιε, σεαυτώ πρόσεχε. Ταύτα γαρ κρίματα Θεού εισί, και ου συμφέρει σοι ταύτα μαθείν».

Ένα λοιπόν τολμάω μόνο να σου πω, όχι ως θιγμένος, ούτε ως παραπονούμενος, αλλά ως απλός παρατηρητής: Ο πονηρός άνθρωπος έχει στη διάθεσή του χρόνο. Αντίθετα, στον στρατευμένο σε μία αποστολή δεν του φτάνουν οι εικοσιτέσσερις ώρες της ημέρας. Έτσι κι εγώ: Κυριολεκτικά, δεν προλάβαινα να κοιμηθώ από τις διαρκείς ανάγκες κάθε λογής, ενώ την ίδια ώρα οι διάδρομοι του Πατριαρχείου ήταν πλημμυρισμένοι από ανθρώπους ποικίλων επιδιώξεων. Και αν στα αναφέρω όλα αυτά, είναι για να σου δικαιολογήσω το μόνο πράγμα που αβάσταχτο με πλημμύριζε και συνεχώς δυσκόλευε αφάνταστα και τον εσωτερικό και τον εξωτερικό αγώνα μου: τον σκανδαλισμό του πιστού λαού, που αμήχανος παρακολουθούσε τα γεγονότα. Δάκρυζα από συγκίνηση όταν τον έβλεπα με καθαρή καρδιά και άδολο νου να τρέχει για κάθε έργο, πίσω από όποιον έδειχνε να νοιάζεται, να νοιάζεται αληθινά για τον ανθρώπινο πόνο, χωρίς προϋποθέσεις, κρυφές σκέψεις και διπροσωπία. Σκοπό μου έβαλα κι εγώ να μην τον σκαναλίσω ποτέ. Ήταν αυτός από τους σπουδαιότερους λόγους της κατοπινής σιωπής μου, για ό,τι μου συνέβη, για ό,τι υπέφερα.

Τα γεγονότα δεν έχουν ίσως και τόση σημασία. Πόσο μακρινά, πόσο γήινα μου

φαίνονται πλέον! Και πόσο διαχρονικά! Ούτε έμαθα, ούτε φρόντισα να μάθω την αλυσίδα των γεγονότων. Λίγο-πολύ τα συμπέρανα, όταν στα χέρια μου κράτησα τον τελευταίο κρίκο: Την διακοίνωση παύσεως μου από τη Διεύθυνση του Πατριαρχικού γραφείου. Δεν στο κρύβω: πικράθηκα. Κι όχι γιατί στερήθηκα ένα αξίωμα, αλλά διότι τόσα πράγματα έμειναν μισοτελειωμένα, ενώ κάποια άλλα δεν πρόλαβα καν να τα ξεκινήσω. Σύντομα διαπίστωνα πάντως ότι αυτό δεν ήταν η οριστική κατάληξη. Μετά από ενάμιση μήνα μου εστάλη το απολυτήριο μου. Επιθυμία του πατριάρχη ήταν να εγκαταλείψω την Αίγυπτο.

Ακόμη θυμάμαι τι ένιωθα και τι σκεφτόμουν, γερμένος στην κουπαστή του πλοίου και ατενίζοντας την Αλεξάνδρεια που έχανα, μια νύχτα στα τέλη του Ιουλίου του 1890. Ούτε να με δεχτεί για τελευταία φορά δεν δέχτηκε ο πατριάρχης, ο ευεργέτης μου. Στην ψυχή και το μυαλό μου υπήρχαν ένα σωρό αντίρροπες δυνάμεις και συναισθήματα. Πάλευε ο θυμός να πνίξει την γεμάτη πραότητα μορφή τού Εσταυρωμένου, που για την ψυχή μου ήταν πάντα βάλσαμο και οδηγός. Το παράπονο τα αμφισβητούσε όλα, όσα στήριζαν μέχρι τώρα τη ζωή μου. Αναρωτιόμουν: Όλα όσα ζούμε στέλνουν πράγματι το μήνυμα της έννοιας και της φροντίδας του Θεού για μας; Ή μήπως ζούμε μία τυχαία αλληλουχία γεγονότων, ανίκανοι να την ελέγξουμε ή να την εξηγήσουμε, ντύνοντας την με θλιβερά μεταφυσικά φτιασίδια; Όλη μου η μελέτη μέχρι τότε, όλη μου η προσευχή, ό,τι κουβαλούσα μέσα μου από Θεό και Εκκλησία επιστρατεύθηκαν να μην μ' αφήσουν να ξεπέσω. Αγκάλιασαν με στοργή τη φλογίτσα της πίστης μου, όπως προστατεύουμε στις φούχτες μας το κεράκι, στην περιφορά τού Επιταφίου. Κι αφού ξαναζωήρεψε, κατάλαβα: ήμουν στο κέντρο της ζωής μου. Εδώ κερδίζω ή χάνω την ψυχή μου, σκέφτηκα. Στα κύματα που χάραζε η πλήρη έπρεπε να πετάξω, σα σαβούρα, θυμό και αγανάκτηση και πικρία και παράπονο. Έπρεπε να φύγω όσο λευκός ήρθα. Αν δεν γινόταν τώρα δεν θα γινόταν ποτέ. Η καρδιά μου ήταν βαριά και ο νους μου κραύγαζε «έχεις δίκιο». Φίμωσα όμως και τα δυο και κρεμάστηκα από τη θέληση και την προσευχή:

«Θέλω να ζήσω ανάλαφρος, θέλω να συγχωρέσω πέρα από κάθε λογική, πέρα από κάθε πικρά. Χριστέ μου, άσε με να κοινωνήσω την παράλογη αγάπη σου για τους ανθρώπους. Εγώ δεν μπορώ, εσύ όμως μπορείς ν' αρπάξεις την ψυχή μου και να την αναστήσεις. Εις χείρας σου παραδίδομαι».

[page_end]

Ίσως τ' ακούς μελοδραματικά όλ' αυτά. Μπορεί και να 'χεις δίκιο. Είναι από τις καταστάσεις εκείνες που, ή τις έχεις περάσει και τις ξέρεις ή δεν τις έχεις περάσει ακόμη και νομίζεις ότι, δυνατός ο Θεός, δυνατός και παντοδύναμος, αλλά όλο και κάτι μπορεί να καταφέρει κι ο άνθρωπος. Ε, λοιπόν παιδί μου, άκουσε το και να το

θυμάσαι: Χωρίς Αυτόν δεν γίνεται τίποτα. Τίποτα! Μυαλό, βιώματα, αγώνας, όλα, όλα είναι ανίκανα να σε πάνε ακόμη κι ένα πόντο μπροστά. Ένα «θέλω» μπορεί να κραυγάσει ο άνθρωπος κι αυτό δώρο από Εκείνον είναι.

-Στα σαράντα τέσσερά μου χρόνια ο Θεός μου φανέρωσε αυτό, που θα με κράταγε μέχρι τέλους τής ζωής μου σταθερό στη στενή και τεθλιμμένη οδό, που είχα επιλέξει: Το της «ατιμίας πόμα καθάρσιον» που λέει και ο άγιος Ιωάννης ο Σιναΐτης. Από τότε μέχρι την τελευταία μου αναπνοή ούτε στιγμή δε μ' άφησε η συκοφαντία, η προσβολή, η περιφρόνηση. Δε θέλω να σου μιλήσω ούτε για περιστατικά, ούτε για πρόσωπα. Μπορεί να σε σκανδαλίσω με λογισμούς αγανάκτησης και κατάκρισης. Δε θα μπορέσεις έτσι να καταλάβεις, ότι και τη συκοφαντία και την προσβολή και την περιφρόνηση έφτασα να τ' αγαπήσω. Απορείς; Κι όμως, έμαθα να τα βλέπω σαν τα καρφιά του σταυρού μου. Αυτή ήταν η οδός τής ανάστασής μου. Να 'ναι ευλογημένα. Με μάθαν ν' αγαπώ, απαλλαγμένος από την αγωνία να αρέσω, να γοητεύω, να τιμώμαι. Με μάθαν να στρέφω το βλέμμα στους ταπεινούς και καταφρονεμένους, στους απλούς, καθημερινούς και ανώνυμους ανθρώπους, στο χρυσάφι της γης.

Το κήρυγμα έγινε για μένα η νέα διακονία, που μου ανέθεσε η Εκκλησία της πατρίδας. Αθήνα, Χαλκίδα, Κάρυστος, Σκόπελος, Σκιάθος, Σκύρος, Αλόνησος, Αλιβέρι, Κύμη, Λαμία, Δομοκός, Άμφισσα, Γαλαξίδι, Αταλάντη. Χωριά και ενορίες ξεχασμένες από το Θεό και τους ανθρώπους με δέχτηκαν με αγκαλιά ολόνοιχτη, εμένα, έναν απλό ιεροκήρυκα. Κι ας με ακολουθούσε το θολό γι' αυτούς παρελθόν μου και ένας ανενεργός επισκοπικός τίτλος που συνέχεια γεννούσε «πως» και «γιατί». Μάθε όμως, πως την ώρα της συντριβής και της εξάντλησης έβρισκα πάντα αποκούμπι στη γνώμη και τον λόγο των απλών ανθρώπων. Στήριγμα ήταν για μένα η διψασμένη τους ματιά, όταν άκουγαν το κήρυγμά μου.

Όμως, έλα...ας τ' αφήσουμε αυτά. Ο Θεός με αξίωσε, όχι μόνο με πολλούς πειρασμούς αλλά και με πολλές ευκαιρίες για όργωμα και σπορά. Τέτοιο γόνιμο χωράφι ήταν η Ριζάρειος σχολή. Πήρα στα χέρια μου ψυχές νέων ανθρώπων, νέων κληρικών, με τη λαχτάρα να τους ετοιμάσω να στηρίξουν την εκκλησία και την πατρίδα. Μια εκκλησία σε ανυποληψία και μια πατρίδα, να ψάχνει την ταυτότητα της ανάμεσα σ' ανατολή και δύση. Εγώ, διευθυντής της Ριζαρείου πια, θέλησα να διαμορφώσω τους νέους ανθρώπους που μου εμπιστεύτηκε ο Θεός πρώτα-πρώτα γνήσια ορθόδοξους, μετά αληθινούς πατριώτες και τέλος χρήσιμους, όχι μόνο στις πνευματικές αλλά και στις βιοτικές ανάγκες του λαού που κλήθηκαν να διακονήσουν.

Βάληκα λοιπόν να θρέψω και τον νου και την καρδιά τους. Αχ παιδί μου, καλή και άγια η σπουδή! Σχολείο όμως για τα παιδιά μου δεν άφησα να είναι μόνο τα θρανία της τάξης τους, σχολείο έκανα και τα στασίδια της εκκλησίας. Όσο προσδοκούσα μέσα από τη γνώση να ανοίξει το μυαλό τους, τόσο προσδοκούσα μέσα από τις ακολουθίες να ανοίξει η ψυχή τους. Τέτοιους μορφωμένους ανθρώπους, τέτοιες ωραίες ψυχές θέλησα να διαμορφώσω. Κληρικούς έτοιμους, πρώτ' απ' όλα να συμπονάνε τον αναγκεμένο και καταφρονεμένο και μετά να προσφέρουν λόγο Θεού, λόγο μεστό και ταπεινό, γεμάτο συγκατάβαση κι ελπίδα. Σκέφτηκα μάλιστα να τους δώσω και εφόδια έμπρακτης συμπαράστασης των ψυχών που θα τους εμπιστευόταν ο Θεός: ακόμη θυμάμαι τα έκπληκτα βλέμματα των υπαλλήλων του υπουργείου Παιδείας, όταν πρότεινα να διδάσκεται στη Ριζάρειο το μάθημα των γεωπονικών, για να μπορούν οι αυριανοί κληρικοί, και δεσμούς με τους ενορίτες τους να αναπτύξουν και με αξιοπρέπεια να εξοικονομούν τα προς το ζην.

Δεκατέσσερα χρόνια έμεινα στη Ριζάρειο, δεκατέσσερα χρόνια φόβου και τρόμου

μπροστά στην ευθύνη να σφραγίζεις ανθρώπινες προσωπικότητες με το λόγο σου και το παράδειγμά σου. Μόνο ένας φοίνικας στη κάτω μεριά της Σχολής γνωρίζει τα δάκρυα που ξεχειλίζουν τα μάτια μου τις νύχτες των προσευχών μου για να με φωτίσει ο Θεός τι πρέπει κάθε στιγμή να λέω και να πράττω, μην πάρω ψυχές στο λαιμό μου, μην οδηγήσω ανθρώπους, άθελά μου, σε λάθος μονοπάτια.

Και κάτι άλλο παιδί μου, και κάτι άλλο: Ξέρεις...αν κάτι με «έδεσε» με τον Χριστό δεν ήταν τόσο, ούτε ο λόγος Του ούτε τα θαύματά Του. Αυτό, που πάντα με καθήλωνε ήταν η έμπρακτη, μέχρι θανάτου, αγάπη και ταπεινοφροσύνη Του. Θέλησα να μην λοξοδρομήσω ποτέ απ' το παράδειγμά Του. Δεν υπήρξε λοιπόν διακόνημα, καθήκον, ακόμη και -ας την πούμε- «ανάρμοστη» για τη θέση μου χειρωνακτική εργασία που να υπέδειξα σε μεγάλο ή μικρό, πριν με δει να καταπιάνομαι πρώτος εγώ. Πολλές μεθόδους είχα δοκιμάσει, τίποτα όμως δεν βρήκα πιο αποτελεσματικό απ' το παράδειγμα.

Το 1908 έκλεισε το προτελευταίο και πιο παραγωγικό κεφάλαιο της ζωής μου. Θα μου πεις, το τι θεωρούμε εμείς παραγωγικότερο και το τι βλέπει ο Θεός να είναι το πιο ωφέλιμο για τη ψυχή μας, πολύ απέχουν. Όπως και να 'χει, η θητεία μου στη Ριζάρειο σχολή έληξε. Κι αν έχω κάτι να καυχιέμαι απ' αυτήν-κι ο Θεός να με συγχωρέσει- είναι ότι οι βιοτικές και διοικητικές μέριμνες, πού 'χε για προίκα η θέση μου, δεν μου έκρυσαν τα μείζονα και τα ουσιώδη. Μην το νομίζεις εύκολο το να μπορείς πάντα να τα διακρίνεις. Η διαρκής απασχόληση με τα εγκόσμια γίνεται αιτία να διογκώνονται τα ασήμαντα και να κρύβονται τα μεγάλα. Οι μέρες που πέρασα εκεί ήταν πάντα γεμάτες: υποθέσεις, προγράμματα, διδασκαλία, διοικητικές εκκρεμότητες. Πριν λυθεί ένα ζήτημα, ερχόταν το άλλο. Τίποτε όμως δεν ήταν πιο μόνιμο από τον φόβο μου μην χάσω αυτόν, τον ένα, τον καλό μαργαρίτη.

[page_end]

Θα με ρωτήσεις βέβαια ποιος είναι ο καλός μαργαρίτης. Πολλές φορές το σκέφτηκα και θα σου πω που κατέληξα: ο καλός μαργαρίτης είναι η καλή απολογία. Η διαρκής ανάμνηση της στιγμής, που θα βρεθείς μπροστά Του. Όχι μπροστά σ' ένα...φοβερό βήμα αλλά μαζί Του σε μια απέραντη αμμουδιά. Εκεί που θα τα πείτε αντικριστά, καθισμένοι σε δυό ψάθινες καρέκλες την ώρα του δειλινού, την ώρα που ο ήλιος βασιλεύει, την ώρα του δικού σου δειλινού, την ώρα που φαίνεται ο Θεός ν' αγαπάει περισσότερο από όλες τις άλλες. Κάποια δειλινά -θυμάσαι;- τά 'λεγε και με τον Αδάμ. Κάποιο δειλινό -θυμάσαι;- χάθηκε ο παράδεισος. Ούτε βροντές, ούτε αστραπές. Μόνο μια ματιά Του, που θα σε διαπεράσει σαν γλυκόστομη ρομφαία και θα ξετυλίξει μπροστά στα μάτια σου, σε μια στιγμή, ολόκληρη τη ζωή σου. Δε θα μιλήσει. Εσένα όμως θα σε πλημμυρίσει ένα βαρύ

ερώτημα:

Άξιζε την τόση αγάπη τού Πλάστη μου η ζωή που έζησα;

Άξιζε;

Άξιζε;

Θα ρωτήσεις τόσες φορές, όσοι οι κόκκοι της άμμου, που μέσα της έχουν χωθεί τα ποδάρια της καρέκλας σου. Κανείς δεν θα βιάζεται. Ούτε εσύ, ούτε Αυτός. Ώρες, μήνες, αιώνες θα ρωτάς. Και κάποια στιγμή θ' αποφασίσεις, αν μπορείς να τον κοιτάξεις στα μάτια. Ξέρω τι σκέφτεσαι, ξέρω τι ρωτάς: είναι αυτή η στιγμή της κόλασης και του παράδεισου; Και σου απαντάω: δεν ξέρω τι μου λες. Εγώ ξέρω ότι είν' αβάσταχτο κρίμα να πικραίνεις έναν λατρεμένο σου σύντροφο, έναν φίλο, που σε νοιάστηκε πιο πολύ κι απ' τη μάνα σου! Είναι αβάσταχτο κρίμα να πικραίνεις τον Χριστό σου. Αυτός ήταν για μένα πάντοτε ο φόβος της κολάσεως μου. Έτρεμα τη στιγμή που δεν θα άντεχα να Τον κοιτάξω στα μάτια. Γιατί, όταν όλα περάσουν, ένα πράγμα μένει στον άνθρωπο και ένα πράγμα θα μείνει στη δημιουργία στο τέλος των αιώνων:

Το φιλότιμο.

Αυτό θα επιτρέψει σε κάποιους να πιάσουν το χέρι του σαν τον Πέτρο και να τον ακολουθήσουν πάνω στα κύματα και αυτό θα φυτέψει τα πόδια κάποιων άλλων στην άμμο, αφήνοντας τους στην πικρή νύχτα. Θα γνέφει ο Χριστός... «ελάτε»...κι αυτοί θα σκύβουν με ντροπή το κεφάλι, φορτωμένοι το αβάσταχτο κρίμα τους.

Να σου συνεχίσω όμως. Είχε φτάσει λοιπόν η στιγμή ν' αρχίσω να τα σκέφτομαι όλ' αυτά. Ένωθα πως είχε αρχίσει ο επίλογος της ζωής αυτής και ο πρόλογος της άλλης. Δεν ήταν μακριά η δική μου αμμουδιά. Βέβαια, αυτός ο επίλογος της ζωής αυτής κι ο πρόλογος μιας άλλης είχε αρχίσει να γράφεται τέσσερα χρόνια νωρίτερα. Ποιος ήταν; Ρίξε μια ματιά εδώ, στο μοναστηράκι που βρισκόμαστε. Κάθε πέτρα, κάθε έπιπλο, κάθε λουλούδι στο μέρος αυτό παγίδεψαν τις τελευταίες ματιές της ζωής μου και μόνον ο Θεός γνωρίζει με τι κόπους, με τι αγωνία και με πόσες αντιξοότητες στήθηκε! Προς Θεού, δεν παραπονιέμαι. Όλα προς σωτηρία μου και δόξα Του γίνηκαν. Θέλησε όμως η χάρη Του να ζήσω τα τελευταία χρόνια της ζωής μου στα όρια της σωματικής και πνευματικής μου αντοχής. Μπορεί και να 'ναι αυτό το σχέδιό Του για όλους τους ανθρώπους: Αν δεν ψηλαφίσουμε το χείλος της αβύσσου, να μην αποφασίζουμε ν' απλώνουμε το χέρι μας για ν' αδράξουμε το δικό Του.

Όταν το 1904 η αδελφή Ξένη μού πρότεινε να αναλάβω την πνευματική καθοδήγηση μιας μικρής ομάδας μοναχών που θα προσπαθούσαν να αναστήσουν αυτό εδώ το ερειπωμένο, τότε, μοναστήρι της Ζωοδόχου Πηγής, ήμουν διστακτικός. Ο ζήλος της όμως με έφερε ένα πρωινό του Σεπτεμβρίου τού έτους αυτού στο γλυκό μου νησί, στην Αίγινά μου. Και να 'ξερες ποιος με πρωτοϋποδέχθηκε! Ο Σπύρος ο Αλυφαντής, ένα παλικάρι δεμένο με δαιμόνιο, που

ωρυόταν «έρχεται ο Πενταπόλεως» και τέτοια. Ο Θεός εισάκουσε την ικεσία εμένα, του δούλου Του, και τον απάλλαξε. Ήταν όμως ένα σημάδι για ποιον σκληρό αγώνα και, κυρίως, για ποιόν αντίπαλο με είχε προορίσει η χάρη Του.

Τι να σου περιγράψω; Τα ερειπωμένα οικήματα; Τα δυο ετοιμόρροπα κελιά; Την απόλυτη έλλειψη χρημάτων, ακόμη και για το ξεκίνημα; Την ξεραίλα του τόπου; Τρεισήμισι χρόνια είχε να βρέξει πριν από τη μέρα που έφτασα στο νησί. Εδέησε ο Κύριος κι έκανε τα δάκρυα της προσευχής μου βροχή να ξεδιψάσει το χώμα, τα ζωντανά κι οι άνθρωποι. Για ώρες έβρεχε ασταμάτητα κι εγώ, πάνω στις ψιχάλες διάβαζα την ευλογία του Θεού για μένα, τον ανάξιο.

Τον πόνεσα αληθινά αυτόν τον τόπο. Ιδιαίτερα όμως στο μοναστήρι έδωσα όλη μου την αγάπη και τη στοργή. Ακόμη και πριν φτάσω εδώ, απ' το γραφείο μου στην Ριζάρειο έστελνα τη σκέψη μου στο νησί κι αγωνιούσα πώς περνούν οι αδελφές, αν άνθισαν τα δενδρύλλια που έστελνα, αν η στέρνα χάνει νερό. Κι όποτε βρισκόμουν εδώ, σήκωνα τα μανίκια κι ό,τι περνούσε από το χέρι μου έκανα. Πολύ κόπιασα και γι' αυτό πολύ αγάπησα. Αν, παιδί μου, για κάτι δεν χυθεί ιδρώτας, αυτό το «κάτι» δεν πρόκειται ποτέ να μπει στην καρδιά σου.

Πέρναγε ο καιρός και όλα ο Θεός τα έφερνε δεξιά. Και φαντάσου πως, μέχρι λίγους μήνες πριν αφήσω τη Σχολή, ο νους μου και ο πόθος μου ήταν στην Σκόπελο. Εκεί σκόπευα να περάσω τα τελευταία χρόνια της ζωής μου. Σχέδια μου λες και προγράμματα...Ο Θεός γι' άλλα με πληροφόρησε. Πως να επιμείνεις στο δικό σου!

2 Ιουνίου 1908! Εγκαίνια της καινούργιας εκκλησίας της αγίας Τριάδας! Κι εγώ, κάθε μέρα, για δώδεκα χρόνια, εφημέριος, πνευματικός, λειτουργός, ιεροκήρυκας, πατέρας τόσων ψυχών και μαζί χτίστης, κηπουρός, παπουτσής. Άνθιζε το μοναστήρι και, πιστεψέ με, μαζί του άλλαζε όλο το νησί. Μέρωνε ο τόπος, μερώνανε μαζί του κι οι άνθρωποι. Έβλεπα μπροστά μου αυτό που πάντα πίστευα: Θεματοφύλακας και ελπίδα της Εκκλησίας είναι το Ορθόδοξο μοναστήρι. Γι' αυτό και πάσκισα να στεριώσω ένα μοναστήρι πιστό στην Παράδοση αλλά και έτοιμο να στέρξει στις ανάγκες του καιρού του.

[page_end]

Αλλά και μένα ο Χριστός μου με κράτησε σταθερά στην στενή και τεθλιμμένη οδό. Ας είναι δοξασμένο τ' όνομά Του, ούτε στιγμή δεν επέτρεψε να σηκώσει κεφάλι μέσα μου ο εγωισμός και η έπαρση. Όργανα ταπεινώσής μου έγινε η ιερά Σύνοδος, που για χρόνια δεν ασχολήθηκε με το αίτημά μου να αναγνωρίσει επίσημα το μοναστήρι. Ευεργέτης στην πνευματική μου προκοπή υπήρξε ο σεβαστός μητροπολίτης Αθηνών Θεόκλητος, που δεν κατάλαβε τους σκοπούς μου. Ακόμη και

η κυρα-Ειρήνη, η «κερού», όπως τη λέγανε, έβαλε το λιθαράκι της στη...σωτηρία μου. Τα «τι» και «πως» δεν έχουν σημασία. Κι αν ποτέ μάθεις κάτι, κι αν ποτέ σου διηγηθούν πόσο με ταλαιπώρησαν, εσύ έτσι θα τους κρατήσεις στο μυαλό σου: ευεργέτες μου. Έτσι παιδί μου, να 'χεις την ευχή μου. Άλλωστε, εγώ ήδη γνώριζα, πως το τελευταίο μου ταξίδι προετοιμαζόταν. Ο νους μου κι η καρδιά μου όλο και σαν σκιές εγκατέλειπαν πρόσωπα, συκοφαντίες, διαδικασίες, υποθέσεις και αναζητούσαν να ενωθούν με το φως.

Τον τελευταίο Δεκαπενταύγουστο της Ζωής μου πήγα να προσκυνήσω την θαυματουργή εικόνα της Παναγίας, στο μοναστήρι της Χρυσολέοντισσας, που τόσο μου θύμιζε την παναγία την Σηλυβριανή. Αχ, η Παναγία...πόσο την ένιωθα πάντοτε δίπλα μου! Είχε φτάσει η ώρα να βρεθώ κοντά της!

Ήταν η δική της αγάπη, που με συνόδευε μπροστά στον θρόνο του μεγάλου κριτή, εκείνη την 8^η Νοεμβρίου του 1920. Οι πόνοι τού τελευταίου χρόνου της ζωής μου ήταν πολλοί. Ένιωθα όμως, πως ήταν και το τελευταίο λουτρό της ψυχής μου από τα κρίματά μου. Ο πόνος του κορμιού μου ήταν αυτός, που μέχρι την τελευταία μου ανάσα κράταγε το όνομα του Χριστού κολλημένο στη γλώσσα μου. Με το δικό Του όνομα στα χείλη πέταξα τη μέρα εκείνη από ένα παράθυρο του Αρεταίειου για τον ουρανό, καθώς ο πόνος, η λύπη κι ο στεναγμός μού εύχονταν «καλό ταξίδι».

(Δε μιλάει πια άνθρωπος. Μιλάς εσύ άγιε μου Νεκτάριε. Γονατιστός ζητώ τη συγγνώμη σου. Πώς με καταδέχτηκε η φωνή σου; Οι αισθήσεις, σαν τρελές, περιπλανιόνται κι ανάπαυση δε βρίσκουν. Χέρια μεταλλικά και αναιδή βγαίνουν απ' τις οθόνες και τις μηχανές, τις αρπάζουν, τις στύβουν και άδειες τις πετούν στα ρείθρα των πεζοδρομίων των τεράτων που ειρωνικά τα λένε «πόλεις». Τα έξω

αυτιά αναγνωρίζουν μόνο τις κραυγές. Πώς να γαληνέψουνε τα μέσα! Πού να βρεί χώρο ν' απλωθεί η γαλήνη του ουρανού σου! Πως παραβίασες τη φυλακή μας; Ο κόσμος των ορατών κι ο κόσμος των αοράτων μού φαίνονταν κάποτε τόσο στεγανοί μεταξύ τους! Κι όμως, είσαι εδώ και γκρεμίζεις την πλάνη.

Στρέφεις το πρόσωπό σου και το σκοτεινό δωμάτιο γεμίζει φως και άρωμα μύρου. Συνεχίζεις να μιλάς κι οι λέξεις σου στολίζουν τον κόσμο. Ογδόντα τρία χρόνια μετά το πέρασμά σου στην Πατρίδα, άνθρωποι ψηλαφούν τη μνήμη σου και γεύονται τα θαύματά σου «ως νέκταρ».)

Όχι παιδί μου, αμαρτία! Θαυματουργός μόνο ο Θεός είναι. Αυτός αξίωσε το σαρκίο μου να δώσει μαρτυρία της φιλανθρωπίας Του και της παντοδυναμίας Του. Αυτός το μύρωσε μέσα στο χώμα, για να δείξει στους ανθρώπους, πώς το κορμί του Αδάμ βγήκε από τα χέρια Του: αθάνατο κι ευωδιαστό. Αυτό είναι το φυσικό όλων μας, παιδί μου. Για την αθανασία και την ευωδία πλαστήκαμε. Μην θαμπώνεσαι από αυτά που λένε και γράφουν για μένα. Εδώ πάνω στον Παράδεισο, βρήκα ψυχές αφανείς, που ποτέ δεν έμαθε κάποιος γι' αυτές και που δεν είμαι άξιος ούτε τα ...υποδήματά τους να δέσω. Κανείς δεν είδε θαύματά τους. Κι όμως, η θέση τους είναι εδώ, δίπλα στο θρόνο Του. Δε λέω, είναι στήριγμα της πίστης τα θαύματα. Όμως, ένα είναι το μέγα και μοναδικό θαύμα: το πώς η αγάπη Του μεταμορφώνει τα πάθη και τις οδύνες της ύπαρξής μας σε μυρωμένο αγίασμα και κλειδί, που ανοίγει την πόρτα τού Παραδείσου. Εδώ, στον τάφο μου, δεν ευωδιάζει η ...αγιοσύνη μου, παιδί μου. Το έλεος και η συγνώμη Του ευωδιάζουν.

Σε κούρασα λιγάκι, ε; Έφαγες όλο το πρωινό σου; Να πας στο καλό. Με γέμισε χαρά ο ερχομός σου. Έτσι κι αλλιώς, είμαι συνέχεια πλάι σου. Επέτρεψε ο Θεός ν' αφήνω συχνά τα άγια Του σκηνώματα και να βρίσκομαι κοντά στην ανάγκη τη δική σου και πολλών ακόμη. Έλα, θα σου δώσω και τον κανόνα σου: Στείλε τη γλυκύτερη ματιά σου στον κόσμο. Ξέχνα ό,τι έβαλε τον νου σου σε λογισμούς, καθώς ερχόσουν: τον μεγάλο ναό μου, τη φασαρία των προσκυνητών μου, την κορνιζαρισμένη συγνώμη του Πατριάρχη. Μάθε να διακρίνεις την καλή πρόθεση. Μάθε να κατανοείς, να αγαπάς και να δοξολογείς. Κι όχι μόνο για σήμερα. Για την κάθε ημέρα της ζωής σου, το κάθε τι γύρω σου να γίνεται αιτία δοξολογίας στον Θεό.

Άντε, στο καλό! Α, για έλα δω, έλα δω! Να, πάρε κι ένα από τα σταυρουδάκια που πολύ αγαπούσα να φτιάχνω τις δύσκολες ώρες μου. Είναι φτιαγμένα από κερί και από...υπομονή. Όταν φύγεις, διάβασε τι σου 'χω χαράξει πάνω του. Πάντα να έχεις σταυρό μαζί σου! Θα σου θυμίζει, πως, ό,τι κι αν σου τύχει, όποιον σταυρό κι αν ακούμπησε στους ώμους σου, ο Χριστός είναι δίπλα σου. Μαζί σου τον έχει φορτωθεί. Και στον δρόμο του Γολγοθά σου, αν σκύψεις, θα δεις μπροστά σου τα

δικά Του βήματα και τις δικές Του στάλες αίμα. Αυτό να θυμάσαι παιδάκι μου, κάθε φορά που κοινωνάς: Γεύεσαι το αίμα της αγάπης του για σένα.

Την ευχή μου, παιδί μου, την ευχή μου.

(Φιλώ το χέρι σου αγιέ μου και σφίγγω το σταυρουδάκι σου, τόσο, όσο να μπει στη σάρκα μου. Ρίχνω μια τελευταία ματιά στην επίσημη συγγνώμη του πατριαρχείου, μα κουβαλάω ακόμη τη δική σου ματιά, που με κάνει να βλέπω με στοργή και απέραντη τρυφερότητα τις πράξεις των ανθρώπων. Πόσο θα την κρατήσω; Φοβάμαι την επιστροφή μου στον κόσμο. Πού πάω; Πού επιστρέφω;

Η Αίγινα με κερνάει την αύρα της. Τα μάτια μου καρφώνουν αντερίδες στον ουρανό, μήπως και τον κρατήσουν λίγο ακόμη ανοιγμένο. Ανοίγω τα πνευμόνια μου στον αέρα και πλημμυρίζω φως. Ανοίγω την καρδιά μου και πασκίζω ν' απλωθώ σ' όλο το σύμπαν. Ανοίγω τη παλάμη μου, κυττώ το σταυρουδάκι σου κι απάνω του διαβάζω:

«Σταυρός, μερίς του βίου μου»).

Σηλυβρίας τον γόνον και Εώας το καύχημα, της Ορθοδοξίας τον Στύλον και Αιγίνης το έρεισμα. Νεκτάριον υμνήσωμεν πιστοί, ως νέκταρ γαρ ανέβλυσεν ημίν, εκ πηγών του σωτηρίου αρτιφανώς αρδεύον τους κραυγάζοντας. Δόξα τω σε δοξάσαντι Χριστώ, δόξα τω σε θαυμαστώσαντι, δόξα τω εν εσχάτοις τοις καιροίς, λαμπρώς Σε αγιάσαντι.

[1] Στη μνήμη του γέροντα Ιερώνυμου, που μετά τον άγιο Νεκτάριο, σήκωσε την Αίγινα στους ώμους του.

<http://bit.ly/36G2sDo>